

Obsah

1	Úvod	5
1.1	Význam bezpečnosti práce v oblasti starostlivosti o základné prostriedky	5
1.1.1	Ohrozenie človeka v pracovnom procese	5
1.2	Právna úprava bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci	7
1.2.1	Základné právne akty	7
1.3	Zodpovednosť za dodržiavanie predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci	8
1.3.1	Predpisy o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci	8
2	Riadenie bezpečnosti práce v podmienkach organizácie (podniku, závodu) a na pracovisku	10
2.1	Základné úlohy organizácie pri zaistovaní bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci	10
2.1.1	Povinnosti organizácie	10
2.2	Základné povinnosti riadiacich pracovníkov	15
2.2.1	Povinnosti vedúcich pracovníkov	16
2.2.2	Kvalifikovaní pracovníci na úseku bezpečnosti práce	16
2.3	Zodpovednosť za poučovanie, školenie pracovníkov organizácie, význam zápisníka (karty) bezpečnosti práce, výchova a výučba bezpečnosti práce v organizácii	17
2.3.1	Výchova k bezpečnej práci	18
2.3.2	Formy výchovy	19
2.4	Pracovné podmienky žien a mladistvých, zoznam prác a pre nich zakázaných pracovísk	20
2.4.1	Pracovné podmienky žien	20
2.4.2	Pracovné podmienky mladistvých	22
2.5	Povinné lekárske vyšetrenie, rizikové pracoviská	23
2.5.1	Lekárske prehliadky	23
2.5.2	Rizikové pracoviská	24
2.6	Náhrada škody organizácii a pracovníkovi	24
2.6.1	Zbavenie sa zodpovednosti organizácie	24
2.6.2	Náhrada škody pracovníkovi	25
2.7	Hmotná zainteresovanosť na zvyšovanie starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci	27

2.8	Ročné preverky pracovísk, plány ozdravovacích opatrení	28
2.8.1	Ročné preverky pracovísk	28
2.8.2	Plán ozdravovacích opatrení	29
2.9	Pravidelné kontroly pracovísk	30
2.9.1	Predmet kontrol pracovísk	31
2.10	Zásady schvaľovania technickej dokumentácie z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a odovzdávania zariadení do prevádzky	32
2.11	Bezpečnostno-prevádzková služba a organizovanie bezpečnosti práce v podmienkach organizácie, úloha bezpečnostného technika a revízneho technika	33
2.11.1	Bezpečnostno-prevádzková služba a organizovanie bezpečnosti práce v podmienkach organizácie	34
2.11.2	Úloha bezpečnostného technika	36
2.11.3	Úloha revízneho technika	37
3	Pracovno-právna problematika bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci	38
3.1	Zákonník práce a Nariadenie vlády ČSSR č. 54/1975 Zb., ktorým sa vykonáva Zákonník práce	38
3.2	Zdravotné, hygienické a protiepidemické predpisy	40
3.2.1	Zákon o starostlivosti o zdravie ľudu č. 20/1966 Zb., zákon SNR č. 74/1966 Zb.	40
3.2.2	Vyhláška ministerstiev zdravotníctva č. 45/1966 Zb. o vytváraní a ochrane zdravých životných podmienok	41
3.2.3	Smernice o hygienických požiadavkách na pracovné prostredie stacionárnych strojov a technických zariadení	43
3.2.4	Smernica o hygienických požiadavkách na stacionárne stroje a technické zariadenia	44
3.2.5	Meranie škodlivín v pracovnom ovzduší	44
3.3	Pracovné úrazy a choroby z povolania	45
3.3.1	Evidencia a registrácia pracovných úrazov, hlásenie prevádzkových nehôd (havárií) a porúch technických zariadení	45
3.3.2	Sociálne zabezpečenie	48
3.3.3	Finančné postihy jednotlivcov a organizácií	49
3.4	Štátny odborný dozor a spoločenská kontrola ROH nad bezpečnosťou práce	50
3.4.1	Štátny odborný dozor nad bezpečnosťou práce a technických zariadení a nad dodržiavaním určených pracovných podmienok	50
3.4.2	Inšpektoráty bezpečnosti práce — výkonné orgány štátneho dozoru nad bezpečnosťou práce a technickým zariadením	51
3.4.3	Hygienický dozor na pracoviskách	52
3.4.4	Úlohy a postavenie ROH v starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci	52

3.5	Ochrana proti požiarom	55
3.6	Sankčné a trestné predpisy vo vzťahu k bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci	57
3.6.1	Sankčné predpisy	57
3.6.2	Trestné predpisy	58
3.7	Cvičenie: Vyšetrovanie pracovného úrazu	59
4	Bezpečnosť technických zariadení a pracovísk	62
4.1	Základné požiadavky na bezpečnosť práce a technických zariadení	62
4.1.1	Všeobecné požiadavky	62
4.1.2	Schvaľovanie a hodnotenie strojov	63
4.1.3	Prototypy strojov a zariadení	64
4.1.4	Dovážané stroje a zariadenia	64
4.2	Technické požiadavky na pracovné prostredie pracovísk	65
4.2.1	Pracovné priestory	65
4.2.2	Farebná úprava	66
4.2.3	Osvetlenie	67
4.2.4	Vetranie a vykurovanie	68
4.2.5	Odsávanie	69
4.2.6	Poriadok na pracovisku	70
4.3	Základné požiadavky na stroje a zariadenia a ich prevádzka	71
4.3.1	Preberanie strojov	71
4.3.2	Návod na obsluhu	72
4.3.3	Pracovné stanovištia	73
4.3.4	Oznamovače a ovládače	75
4.4	Údržba a nastavovanie strojov	76
4.5	Náradie a pracovné pomôcky	78
4.5.1	Ručné náradie	78
4.5.2	Ručné mechanické náradie	82
4.5.3	Pracovné pomôcky	84
4.6	Zásady bezpečnosti práce a ochrany zdravia pri úprave a spracovaní materiálu v strojárskych dielňach	85
4.6.1	Obrábanie kovov	85
4.6.2	Obrábanie dreva	88
4.6.3	Lisovanie a strihanie	91
4.6.4	Kovanie	94
4.7	Bezpečnosť práce pri zvaraní	96
4.7.1	Riziká pri zvaraní	96
4.7.2	Kvalifikácia zvaračov	98
4.7.3	Zváranie plameňom	99
4.7.4	Zváranie elektrickým oblúkom	101
4.7.5	Zváranie elektrickým odporom	103

4.8	Bezpečnosť práce pri tepelnom spracovaní a morení kovov	104
4.8.1	Tepelné spracovanie kovov	104
4.8.2	Morenie kovov	105
4.9	Tlakové zariadenia	107
4.9.1	Vyhradené tlakové zariadenia	108
4.9.2	Kotly	109
4.9.3	Tlakové stabilné nádoby	109
4.9.4	Tlakové nádoby na dopravu plynov	110
4.9.5	Poistné zariadenia	111
4.9.6	Skúšky a revízie	112
4.9.7	Kuriči	112
4.10	Plynové zariadenia	113
4.10.1	Vyhradené plynové zariadenia	113
4.10.2	Skúšky, revízie a kontroly plynových zariadení	114
4.10.3	Revízna kniha	115
4.10.4	Hlavné požiadavky na vyhradené plynové zariadenia	116
4.11	Zdvíhacie zariadenia	119
4.11.1	Vyhradené zdvíhacie zariadenia	119
4.11.2	Skúšky zdvíhacích zariadení	119
4.11.3	Termíny revíznych skúšok	120
4.11.4	Viazanie bremien	121
4.11.5	Revízny technik zdvíhacích zariadení	122
4.12	Elektrické zariadenia	123
4.12.1	Úrazy a požiare spôsobené elektrickým prúdom	123
4.12.2	Vplyv prostredia na úraz a požiar	125
4.12.3	Ochrana pred úrazmi elektrickým prúdom	127
4.12.4	Revízie elektrického zariadenia	131
4.12.5	Vybrané elektrické zariadenia	131
4.13	Odborná spôsobilosť v elektrotechnike	133
4.13.1	Oboznámení pracovníci	134
4.13.2	Poučení pracovníci	135
4.13.3	Znalí pracovníci	136
4.13.4	Znalí pracovníci s vyššou kvalifikáciou	136
4.13.5	Kvalifikácia v zvláštnych prípadoch	137
4.14	Vnútropodnikové komunikácie	138
4.14.1	Komunikácie pre chodcov	138
4.14.2	Komunikácie na dopravu bremien	143
4.15	Cvičenie: Kontrola zvoleného technického zariadenia (stroja) s upatnením príslušných bezpečnostných predpisov a platných ČSN a návrh opatrení na zaistenie bezpečnosti práce	146
5	Zoznam vybraných zákonov, predpisov a noriem	149
	Literatúra	155